

entrevista

Lluís Armengol i Prat és l'advocat del torn d'ofici de més edat de Catalunya. No té cap ganes de jubilar-se perquè diu que continuar exercint l'ajuda a omplir la seva vida, especialment solitària d'ençà de la mort de la seva esposa, i perquè diu que no sap fer de jubilat. Als seus 94 anys –va néixer el 12 d'octubre de 1917 a Olot– manté les facultats físiques i mentals en molt bon estat. Més de set dècades en l'exercici de l'advocacia li permeten parlar amb perspectiva d'aquest tema i d'altres.

LLUÍS ARMENGOL

l'advocat més gran en actiu

JORDI CARRERAS > TEXT I FOTOS

«La incorporació de la dona al món de la justícia és la revolució més gran que he vist en 70 anys i ha estat molt positiva»

—**Senyor Armengol, per què es manté en actiu després de setanta anys?**

—Miri, jo desgraciadament m'he quedat sol a la vida. Tots els meus familiars, els meus pares, els meus germans... són morts. L'última que em quedava era la meva dona. Em vaig enamorar i casar amb una noia de Girona, Carmen Ruiz Daniel, una dona magnífica. Vam estar casats 40 anys i no vam tenir fills. Va agafar un càncer i va morir el 14 de setembre de 2004, ara farà set anys [l'entrevista es va fer l'agost de 2011]. M'he quedat completament sol i emplenar la meua vida és molt difícil. L'única companyia, l'únic que em distreu i que m'omple una mica és exercir la meua carrera. És per això que aguanto.

—**Em sap greu que sigui per això. Per tant, entenc que la jubilació ni se la planteja.**

—La vida de jubilat és molt trista i no em ve de gust [riu]. Miri, per començar no

sé jugar a cartes. Accidentalment vaig al casal de jubilats i veig que juguen a cartes i, no sé, el que veig no és per a mi. Sóc una nul·litat per fer vida de jubilat. M'emplena més treballar i mantenir les relacions amb els amics que em queden, anar al Casino Olot i poca cosa més. I algun viatge de tant en tant. Perquè això sí, he viatjat força. Amb la meua dona ja havíem anat a Mèxic, a l'Índia, als Estats Units, a uns quants llocs... I després de la seva mort, vaig tenir una reacció de voler superar-ho i me'n vaig anar a la Patagònia, a la Xina, a Califòrnia, a Rússia. Però ha arribat un moment que em comença a fer mandra viatjar i ara el que desitjo és tranquil·litat dins la soledat. A més, he agafat por a volar en avió, amb accidents com el d'Air France de París a Rio de Janeiro, una ruta que he fet unes quantes vegades.

—**Tornem a la seva experiència com a advocat. Des de quan n'és, vostè?**

—Sóc de la primera promoció d'advocats que va sortir a Catalunya després de la postguerra, el juny de 1940. Abans ja havia estat estudiant a València i a Barcelona i després va esclatar la guerra. Quan va acabar vaig fer el curs que em faltava i em vaig llicenciar.

—**Com és que va anar a València?**

—Hi vaig anar, amb uns quants d'aquí Olot, perquè abans per entrar a la Universitat de Barcelona havies de fer unes proves especials, i si no les passaves no entraves. Vam anar a València a fer el primer curs de dret i així quan vam tornar aquí ja estàvem dins del món universitari. Va ser el curs 1934-35.

—**El va sorprendre a València, la proclamació de la República Catalana per part de Lluís Companys?**

—Sí, me'n recordo molt bé d'aquest fet. Feia unes setmanes que hi érem.

Sóc de la primera promoció d'advocats que va sortir a Catalunya després de la postguerra, el juny de 1940

—**I com ho van viure, allà?**

—Els valencians són molt seus, volen ser ells, superiors, i tenen una personalitat molt acusada. Abans ja havíem notat clarament animadversió cap a nosaltres per ser catalans. Quan responíem les preguntes del professor a classe, veies que els molestava i deien: «Mira los catalinos esos». Volien ser superiors a nosaltres i d'alguna manera el que ens tenien era enveja. Eren així tant els valencians com els castellans que estudiaven allà. Després de la proclamació d'en Companys, és clar, la situació va ser una mica incòmoda. Els fets van anar-se succeint com tot-hom sap i la cosa es va anar esmortint, però en el seu moment va ser dur i ens miraven de reüll. Aleshores allà hi governava la CEDA (Confederación Española de Derechas Autónomas) d'en Gil Robles, que tenia en València una de les seves places més fortes, i a Catalunya hi havia les esquerres.

—**I la guerra, com la va viure?**

—Jo era de la quinta del 38 i vaig ser mobilitzat l'octubre de 1937. Em van enviar cap al sector de València i Terol, i quan vaig venir de permís unes setmanes a Catalunya, les tropes de Franco van fer el que es va anomenar *el corte*: van arribar fins a Vinaròs i van separar Catalunya de la resta. Aleshores em vaig reincorporar a Barcelona i vaig anar cap a la zona de Lleida. Allà vaig viure la guerra de prop i vaig participar a les batalles de cap de pont de Seròs i de cap de pont de Balaguer, dues ofensives *nacionals* que nosaltres estàvem resistint. El novembre del 38 em van enviar cap al front de l'Ebre, a la Fatarella, i a final de mes vam sortir volant d'allà, travessant l'Ebre sota foc de metralladora enemiga. Vaig anar a Agramunt i d'allà, en les últimes setmanes de la guerra, vam anar reculant quilòmetre a quilòmetre, dormint en cunetes. Vam arribar a Sant Joan les Fonts el 6 de febrer de 1939 i vaig dir-me:

«Aquesta és la meva». Me'n vaig anar a pit descobert; aquí ja coneixia gent, coneixia el terreny, i me'n vaig anar a casa d'unes ties meves, per si em venien a buscar a casa. I les tropes franquistes van entrar a Olot el 7 de febrer de 1939, l'endemà. Així és que em vaig estalviar tot aquell calvari dels camps de concentració d'Argelers, Sant Cebrià, etc.

—**El van represaliar?**

—No. Jo després em vaig anar a presentar. Tenia antecedents per pertànyer a les joventuts de la Lliga Catalana, el partit d'en Cambó. El meu pare n'era el vicepresident a Olot. A casa érem de la Lliga, un partit crec que injustament oblidat. Coneixia els principals *jerifaltes* de la Falange d'aquí i els vaig anar a trobar. Em van destinar d'auxiliar al jutjat militar, ja que era estudiant de dret. Allà vaig pensar com un negre, perquè tant el jutge com el secretari eren uns *bons vivants* i em deixaven la

A casa érem de la Lliga, un partit crec que injustament oblidat. Coneixia els principals jerifaltes de la Falange d'aquí i els vaig anar a trobar

feina per a mi. Com que ja tenia mitja carrera, me'n vaig sortir.

—**Si em permet un parèntesi, ¿per què diu que la Lliga és un partit injustament oblidat?**

—Perquè les seves tesis, d'influir des de Catalunya en la política espanyola, crec que eren les encertades. Si haguessin prosperat, tot hauria anat millor.

—**No tenia previst parlar d'aquesta qüestió, però ja que hi som... Al marge d'en Cambó, no creu que mirar d'influir a Espanya és el que ha estat fent durant anys Jordi Pujol i no se n'ha sortit?**

—Això és veritat, perquè fins i tot hi va haver el pacte del Majestic amb l'Aznar. Allò va ser una temptativa, però després se'n va anar tot en orris. Per a mi, va ser cosa dels socialistes, que van ser els que van governar després.

—**Però independentment de socialistes o populars, vostè creu de veritat que Espanya vol ser ajudada pels catalans? Tornant a Jordi Pujol, pel que representa la seva figura i la seva experiència, ell mateix diu que no hi ha res a fer, governi qui governi, que només ens volen quan no tenen altre remei.**

—Hi ha alguns sectors d'Espanya que sí que veuen la influència catalana com a profitosa, però, és clar, la majoria potser no. Les masses de les Castelles i tot això tenen una visió molt anticatalanista, que per a mi és d'enveja de la prosperitat i de la manera que tenim de governar-nos. Ja ho vaig viure a València fa molts anys i em penso que no ha canviat gaire la cosa. Respecte a això que diu de Jordi Pujol, últimament sembla que ha virat cap a l'independentisme i reconec que m'ha sorprès aquest gir, venint de qui ve i pel que representa, com vostè diu. No sé si l'hauria fet igualment si continués en actiu, i no sé quant hi ha de tacticisme i quant de sinceritat. Però no crec que CiU acabi apostant de ple per la independència.

—**En tot cas, el percentatge de població que es declara independentista**

ha crescut molt els últims anys, i un estudi recent del Centre d'Estudis d'Opinió afirma que els partidaris ja superen en més de deu punts els contraris. Creu que és possible la independència de Catalunya en un termini relativament pròxim?

—És cert que l'independentisme ha crescut molt últimament, però no crec que encara sigui majoria. És una minoria que potser sí que gairebé frega la majoria, però em penso que encara no és suficient. Ara bé, si això continua creixent, és possible que es produeixi una majoria social que porti Catalunya a ser un estat independent. Jo no en sóc partidari, ho veig molt difícil i penso que no ens aniria bé, però és ben cert que s'hi pot arribar. Estem en un procés en què ens acostem a aquesta majoria; el dia que els independentistes tinguin majoria, poden forçar la separació, la disgregació d'Espanya.

—**I Madrid com creu que s'ho agafaria? Creu que enviarien l'exèrcit?**

—No, jo no crec pas que pugui reaccionar militarment. Això, en un règim dictatorial i militarista com el de Franco, sí, perquè controlava l'exèrcit, fotia quatre banderes de la Legió a Barcelona i s'havia acabat tot. Però en això avui no s'hi ha de pensar, perquè estem en un règim democràtic. Potser si la voluntat del poble català s'inclinés majoritàriament a favor de la independència no tindrien més remei que passar-hi. Jo ho veig així.

—**Bé, tanquem el parèntesi i tornem-nos a centrar en la seva experiència com a advocat. La justícia ha canviat molt des que vostè va començar. Quins són els canvis més destacats que hi ha vist, al seu parer?**

—Per a mi, el més destacat de tots els canvis que he anat veient durant tots aquests anys és la incorporació de la dona a l'àmbit de la justícia. Això és un fenomen, una autèntica revolució. Aquesta incorporació s'ha anat intensificant de manera tan prodigiosa que avui dia gairebé predominen. I parlo de la incorporació de la dona a escala tant d'avvocades com de procuradores, ma-

gistrades, jutges, funcionàries..., en tots els àmbits. Quan vaig començar només hi havia alguna dona fent de funcionària, però eren molt i molt poques.

—**I vostè la veu bé, aquesta incorporació?**

—Sí, perquè veig que hi ha dones molt preparades, tant o més preparades que els homes. Surten autèntiques revelacions.

—**Creu que les dones han aportat algun matís en el món de la justícia?**

—Com a advocades són combatives, polemitzadores, i algunes fins i tot agressives. Fan una política potser més centrada a anar a buscar la justícia estricta, equànime, equitativa, al marge de tota influència de poder. I com a magistrades també tenen una visió independent, demostren tanta o més independència que els homes. Les dones tenen una capacitat d'independència molt marcada.

—**Al marge de la incorporació de la dona, quins altres canvis ha vist al llarg d'aquests anys en el món de la justícia?**

—La mateixa evolució de la justícia, que ara és millor que quan vaig començar. Ha seguit una evolució positiva. Per exemple, ara ja no s'aplica la pena de mort com durant el franquisme. Tot això ha anat evolucionant d'acord amb els temps.

—**Els jutges han canviat molt?**

—Sí, i tant, els jutges són producte de la societat i abans tenien una visió més estreta de les coses. Ara s'ha ampliat l'horitzó del debat judicial i això fa que s'hagin d'adaptar a la realitat econòmica i social del país. La vida ha evolucionat en tots els terrenys i s'han creat noves fonts de conflicte: conflictes cívics, conflictes socials, conflictes econòmics... La vida s'ha complicat més, i les complicacions que porta la vida s'han de sotmetre a la justícia. I la justícia ha de tenir una visió més àmplia per escometre aquestes noves situacions que s'han creat amb la vida moderna.

Les masses de les Castelles i tot això tenen una visió molt anticatalanista, que per a mi és d'enveja de la prosperitat i de la manera que tenim de governar-nos

—Una de les coses de què s'acusa la justícia és de ser massa lenta. Vostè creu que és més lenta ara que abans?

—Bé, sí, en part és cert que és més lenta, però també hem de tenir en compte el que fa un moment li deia, que hi ha molta més conflictivitat que abans. Hi ha molts més assumptes que abans, de diversa índole: social, econòmica, laboral, familiar... Per exemple, la vida familiar, les separacions, els divorcis, les qüestions de les relacions entre pares i fills, s'han complicat molt. Els nostres pares vivien molt més tranquils que nosaltres. Hi havia desigualtats socials, les que vulguis, però potser hi havia una capacitat de resistència que ara no hi ha, la gent eren més mesells i la vida no era tan complicada com ara.

—En algun moment de la seva carrera ha tingut la sensació que, com fa uns anys va dir un alcalde andalús, «la justícia es un cachondeo»?

—No, tant com un *cachondeo* no, això és una reacció pròpia dels andalusos, que són molt propicis a fer frases d'aquestes. Mirant-ho fredament no; ara, té els seus defectes, sí, en té molts. Però s'intenten superar, surten fornades de jutges nous que tenen ganes de fer coses, d'impartir justícia superant totes les dificultats que tenen els jutges per impartir-la. És molt difícil la funció d'un jutge, és de les funcions més difícils que hi ha. Els governants no tenen tanta dificultat com els jutges.

—I la delinqüència, també ha canviat?

—Molt, més que els jutges. La delinqüència s'ha multiplicat per mil. La immigració hi ha influït molt, hi ha molta delinqüència que ve de la immigració. Les generacions noves són molt complicades, i a més les circumstàncies econòmiques, les necessitats, ajuden a crear delinqüència.

—Els advocats, també han canviat molt?

—Sí, necessàriament han canviat, perquè hi ha aquestes generacions joves que tenen idees una mica especials,

però vaja, s'han de moure en uns canons estrictes, perquè els casos es jutgen d'acord amb el Codi Civil, el Codi Penal... i no es poden traspasar segons quins límits. Les lleis enquaden els jutges, els advocats i a tots plegats.

—I dels jutges estrella, què en pensa? D'aquests no n'hi havia, 30 o 40 anys enrere.

—Jo en fujo una mica, dels jutges estrella. Per què són jutges estrella? Perquè es destaquen dels altres? Perquè en alguns temes passen uns certs límits? No

hi crec, jo, en els jutges estrella. Crec en els jutges prudents, equilibrats, constants, que sense gaire fressa van fent. Ja hem vist què li ha passat a Garzón, s'ha passat de rosca en alguns casos. Crec que els jutges estrella juguen a fer política, perquè si fessin justícia estricta no ho serien pas, de jutges estrella.

—Després de més de setanta anys a l'advocacia, no s'ha plantejat mai escriure unes memòries? Una trajectòria tan llarga com la seva deu haver donat per a un munt d'anècdotes.

‘ ***Si la voluntat del poble català s'inclinés a favor de la independència, Espanya no tindria més remei que passar-hi. Jo ho veig així***

—Doncs no m’ho he plantejat mai, però no crec que pugui dir res que sigui una revelació. La meua senzillament ha estat una successió de casos sense cap de molt destacat. Si m’hagués quedat a Barcelona, segurament tot hauria anat diferent.

—**Va començar a exercir a Barcelona?**

—Vaig començar a Girona, al despatx de l’advocat Ramon Xifra Riera, que treballava per a la Diputació. Al cap de poc temps, em vaig treure unes oposicions a Madrid i vaig ser el cap de l’Obra Sindical del Hogar a la província de Girona, que era el departament d’habitatges protegits. Als matins estava a l’Obra i a les tardes continuava fent d’advocat al despatx del senyor Xifra. A Girona hi vaig estar uns tres anys i després vaig anar a Barcelona, de 1944 a 1950. Em van traslladar per fer el mateix, de cap de l’Obra Sindical del Hogar, en aquest cas de la província de Barcelona. Vam fer el grup de la urbanització Meridiana i fèiem edificis

fins a Berga. I a les tardes feia d’advocat al despatx dels germans Pere i Martí Fuster Salvatella. Però va morir el meu germà gran i el meu pare em va dir que havia de tornar cap a Olot. Tenia un negoci, es va sentir desvalgut després de la mort del meu germà, i per això vaig tornar. Si no hagués estat per aquesta desgràcia familiar, encara seria a Barcelona. Per altra part, vivint i treballant a Olot no es pot dir res que sigui sensacional o una gran revelació.

—**Ja, però els llibres de memòries no acostumen a tenir grans revelacions; molts són més aviat reculls d’experiències i d’anècdotes. I pel que diu d’Olot, justament no és pas una plaça on els últims anys no hagin passat casos grossos: el segrest de Maria Àngels Feliu, el cas de La Caritat, l’assassí de la Vall d’en Bas... No li ha tocat treballar en cap d’aquests casos?**

—No, no m’ha tocat. És veritat que n’han passat de grossos últimament

a Olot. Però per a mi són casos aïllats, casualitats; podien haver passat tant a Olot com a Figueres o Tàrrrega, per entendre’ns. Són tan absurds i tan irracionals! Aquest cas de La Caritat... està xalat, i si no està xalat és condemnable, és horrorós el que ha fet. I l’altre, aquest de la Vall d’en Bas, quina bogeria! I una cosa ben absurda va ser el segrest de la Maria Àngels Feliu. Que darrere el segrest hi hagués implicats agents de policia ja és el sùmmum, és inconcebible. Però repeteixo que tot això són anomalies, i que ens han tocat aquí.

—**Quin és l’últim cas que ha portat fins ara?**

—Va ser el 8 de juliol passat, fa menys d’un mes [l’entrevista es va fer a principi d’agost]. En el torn d’ofici em va tocar defensar un noi marroquí que conduïa sense el permís d’aquí, només tenia el del seu país. El van absoldre.

Jordi Carreras és periodista

Com a magistrades, les dones tenen una visió independent, demostren tanta o més independència que els homes